

צָרוֹר הַחַיִּים

שאלות ותשובות בענייני אבלות
הלכה למעשה לספרדים ולאשכנזים

מאת מרן הראשון לציון
הגאון רבי מרדכי אליהו זצוק"ל

נערך בס"ד ובזכות הרבים על ידי
מישאל רובין
משה בראלי (ז"ל)

מהדורה שניה מתוקנת ומורחבת
תשע"ד

MORDECHAI ELIAHU
FORMER CHIEF RABBI OF ISRAEL & RICHON LEZION

כה

מרדכי אליהו
הראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר

בס"ד, ר"ח כסלו תש"ס

הסכמה

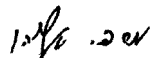
ראה ראיתי את הספר "צרור החיים" על הלכות אבלות אשר ערכו וחברו הרב הגדול מעוז ומגדול ר' מישאל רובין שליט"א.

המעין בספר יראה שהרב הנ"ל טרח ויגע לערוך בשפה ברורה ובנעימה קדח וחרז וירד לשורש ההלכה, וליקט מראשונים ואחרונים כיד ה' הטובה עליו, וגם דינים לעדות שונות.

ידוע שיש בהלכות אבלות "הלכות" ויש מנהגים לעדות שונות כל אחד ומנהגיו. ויש מנהגים שהם מעכבים מהדין כי כך קבלו עליהם, ויש להם שורש בהלכה. ויש מנהגים שאין בהם ממש.

וידוע שכל אבל ואבל צריך לעשות בזמן האבלות חשבון הנפש. וע"כ מותר לו ללמוד רק במה שמותר ללמוד בט"ב ולא לימוד אחר כי "פקודי ה' ישרים משמחי לב".

לנכון הרב הנ"ל הביא ספקותיו לפני ויחד ליבנו ובררנו את הספקות. ויהי רצון שיבולע המות לנצח ונזכה לביאת הגואל ולתחית המתים.

מרדכי אליהו

הראשון לציון הרב הראשי לישראל לשעבר

תוכן כללי

12	תוכן מפורט
25	פרק א: על מי חלה חובת האבלות?
27	פרק ב: הלכות אנינות
34	פרק ג: הלכות שמירת המת
38	פרק ד: איסור הלנת המת
39	פרק ה: לווית המת והקבורה
44	פרק ו: דיני קריעה
48	פרק ז: סעודת הבראה
50	פרק ח: שבעת ימי האבלות
72	פרק ט: ניחום אבלים
75	פרק י: תפילה בבית האבל
78	פרק יא: שבת שבתוך השבעה
83	פרק יב: דין השלושים ודין יום השלושים
88	פרק יג: דין שנת האבל
98	פרק יד: אבלות ברגלים ובמועדי השנה
105	פרק טו: דין יום השנה (יארצייט)
112	פרק טז: דיני הקדיש
119	פרק יז: ענייני המצבה
121	פרק יח: שאלות כלליות
125	פרק יט: שער התפילות והלימוד לעילוי נשמה
153	מפתח העניינים
	הספד מרן הרב מרדכי אליהו זצ"ל על
171	הרב חיים גברא זצ"ל
175	קדיש דרבנן

פרק א: על מי חלה חובת האבלות?

[שולחן ערוך יורה דעה סימן שע"ד]

הקדמה

דיני אבלות חלים רק על שבעה קרובי משפחה. לעניין זה נחשבים קרובים רק אלו המפורשים בתורה שכהן מותר להיטמא להם (להתעסק בקבורתם) והם: אביו, אמו, בנו, בתו, אחיו ואחותו (בין מצד האב בין מצד האם) בעל על אשתו ואישה על בעלה. אין דיני אבלות נוהגים על תינוק שמת בתוך שלושים יום מלידתו. אין דין חינוך קטן לאבלות ולכן בן קטן מגיל שלוש עשרה ובת קטנה מגיל שתים עשרה אינם חייבים בדיני אבלות ורק דין קריעה נוהג בהם.

א. אבלות בנוכחות קרוב שיושב שבעה

אדם היושב שבעה על אביו, האם אשתו צריכה לנהוג דיני אבלות בפניו?

אמנם הרמב"ם (הלכות אבל פ"ב ה"ד) והשולחן ערוך (יורה דעה סימן שע"ד) קובעים ש"כל מי שמתאבל עליו מתאבל עמו". דהיינו שכל הקרובים שאדם חייב להתאבל עליהם (כאשר הם נפטרים מן העולם), יש לאותו אדם לנהוג דיני אבלות בפניהם כאשר הם יושבים שבעה על אחד מקרוביהם. אך למעשה אין נוהגים להתאבל עם הקרובים.

ב. אבלות למי שאינו חייב להתאבל

האם קרוב משפחה שאינו משבעת הקרובים רשאי להתאבל ולנהוג מנהגי אבלות אם מרגיש צורך בכך?

כיום המנהג הוא שרק מי שמחוייב נוהג בדיני אבלות, אך אם רוצה להחמיר על עצמו ולנהוג בחלק מדיני אבלות - רשאי ואף יכול לומר קדיש (אם אביו מסכים), אך אסור לו לשבת ממש שבעה ולנהוג בכל האיסורים.

ג. אבלות באמצע הליך גירושין

זוג הנמצא בהליכי גירושין, האם חובה על אחד מבני הזוג להתאבל על בן הזוג השני שנפטר?

כן. כל עוד הם נשואים הרי הם כבעל ואישה לכל דבר.

ד. אבלות על תינוק שנפטר ממום מלידה

האם יושבים שבעה על תינוק שנפטר ממום מלידה לאחר שלושים יום? האם אומרים קדיש לאחר פטירתו?

אין דיני אבלות חלים במקרה זה, אין יושבים שבעה ואין אומרים קדיש.

ה. אבלות גרים על בני משפחתם

גר או גיורת שהתגיירו עם קרוביהם - האם מתאבלים זה על זה? אינם חייבים להתאבל מכיוון שגר שהתגייר דומה לקטן שנולד וממילא הם אינם נחשבים לקרובים. ואף על פי כן נהגו להחמיר ולהתאבל, ומכל מקום רשאים ללמוד תורה, וכן לא יברכו "ברוך דיין האמת".

